

Mladjo STANIĆ:

PRELAZ PREKO SANE I NAPAD NA SUHAČU

U Kadinom Jelovcu Udarni bataljon ostao je dva dana. Dobili smo naredjenje da krenemo preko Knežice, a zatim preko Svodne da prijedjemo rijeku Sanu i napadnemo Suhaču. Iako smo umorni, a put dalek, moramo stići drugog dana. Istina, ne govorimo da smo umorni, ali se na svakom osjeća umor. Došli smo na Knežicu. Borci se teško kreću. Zapingu i padaju. Na Knežici nam je narod pripremio hranu. Ovdje smo se odmorili, dobro ručali i poslije podne krenuli na Sanu. Prešli smo preko Sane kod Petkovca. Bila je plitka, pa smo je prešli. Išli smo preko sela i došli u blizinu Suhače. Kade Kondić je ostao, bolestan, pa sam ga ja zamjenjivao. Komandant bataljona, Ranko Sipka, rasporedio je bataljon i odredio pravce napada, dok su jedinice sa Grmeča napadale sa njihove strane. Naš bataljon je morao da pređe preko rijeke Japre. Trebalo je napraviti prelaz, neki mostić. Japra je dosta široka. Napad ćemo izvršiti ujutro. Prva četa je lijevo od naše. Mi smo prema sjeveru, a oni istočno. Interesuje nas da li je uhvaćena veza sa Grmečlijama. Kuriri su na obavijestili da će oni stići na vrijeme.

U ovoj akciji doživjećemo veliko iznenađenje i dospjeti u tešku situaciju. Mislim da je ovo malo kome poznato. Napad je otpočeo na vrijeme. Udarni bataljon nastupao je brzo. Međutim, sa jugo-zapadne strane nema Grmečlije. Mi smo došli do središta Suhače. Ovdje su Nijemci i ustaše. Daju silav otpor. Ali naše snage izvršile su takav pritisak da je to iznenadilo neprijatelja. Napredovali smo do džamije. Još ne čujemo

Grmečlije. Nadjutim, neprijatelj vrši jak pritisak sa jugo-istočne strane. Istina, mi dajemo otpor, ali je otpor neprijatelja silovit. Dan je, oko 9 sati. Upali smo u džamiju da bismo odavde tukli. Jedni su se čak popeli na minaru, ali su se pod pritiskom vatre morali povući. Neprijatelj je upao u džamiju, pa smo morali baciti bombe i istjerati ga, a zatim smo i mi napustili džamiju. Bila je to borba iz blizine. Borci Udarnog bataljona tukli su se prsa u prsa. Ovdje nije bilo drugog izlaza nego se boriti, jer će te u protivnom neprijatelj uhvatiti živa. Dolaze i neprijateljski tenkovi. Zatvorili su put kojim smo upali u kuhaču. Iješačiji dolazi pomoć. Fravce koji su trebali da zauzmu jedinice iz Podgrmeča, već je zaposjednut od neprijatelja. Utopočela je borba na život i smrt. Bili smo se noževima, tukli iz pušaka, a bilo je i slučajeva da su neki naši pohvatani. Vidjeli smo da nema izlaza, nego odstupati, tući neprijatelja pred sobom i izvlačiti se iz obruša. Nes šest je odstupalo zajedno, niz Japru. Bili smo odoječeni, pa su neki skakali u Japru. Povlačili smo se pod borbon. Nijemci su htjeli da nas pohvataju.

Upravo sam mislio da skačem u vodu, a osjetih da me Nijemac uhvati za hlače. Skočio sam u Japru, koje je na tom mjestu duboka 2 metra. Ostao sam pri svijesti, pa sam se uhvatio u vodi za šilu, tako da mi je glava ostala iznad površine vode. Nijemci niz obalu pucaju u drugove u vodi. Kada su prošli, iskočio sam iz vode i nastavio povlačenje. Primjetio sam nekoliko boraca. Molimo da se izvučemo. Odlučili smo da se probijemo ka Podgrmeču. Nadjutim, na našem putu je satnija neprijateljskih vojnika. Napali smo ih, jedan broj ubili i pet-šest zarobili. Neki drugovi su htjeli da ih povedu, ali

sno se saglasili da ih treba strijeljati. Tako je i postupljeno. Mokri i ošamućeni cijeli dan smo proveli u lutanju, dok smo došli u selo Vitasovce. U ovoj akciji smo izgubili 15-20 boraca. Poginuli su ili pohvatani. Čuli smo da je njemački oficir koji je bio u ovoj borbi prišao kako je bio u borbama na istočnom frontu, ali da je želje bilo u Suhaći. Istina, mi smo morali pružiti ovakav otpor, jer smo bili u životnoj opasnosti. Imali smo zadatak da onemogućimo neprijateljskim snagama da zauzmu rudnik Ljubiju. Nismo znali da je zauzet Prijedor, niti da je počela ofanziva na Kozaru.

Na zbornom mjestu u Vitasovcima ustanovljeno je da je naš bataljon izgubio na Suhaći 20 drugova. Međutim, i neprijatelj je imao 80 - 90 mrtvih.

Uveče smo dobili hljeba i supe, ali ne možemo da jedemo. Rečeno da se odmorimo i odspavamo. Međutim, stiže naredjenje za pokret. Krećemo prema Kozarcu u selo Jaruge. Čujemo da je neprijatelj zauzeo Prijedor, da je ušao tenkovima, da su naše snage i iznensdijene, da je Prijedor pun neprijateljske vojske.

Putovali smo dan i noć, usiljenim maršem, saznajući da je počela velika ofanziva na Kozaru.

Arhiv Bos. krajine B. Luka

ABK 209-008-033,